

Please note! This is a self-archived version of the original article.

Huom! Tämä on rinnakkaistalenne.

To cite this Article / Käytä viittauksessa alkuperäistä lähdettä:

Kinnunen, R-M. (2021) Kansainvälisyyskoordinaattori opiskelijan oivalluttajana ja ohjaajana. Teoksessa Saarinen, K. & Lähteenmäki, E. (toim.) ”Maaliskuussa 2020 meistä tuli puhuvia päitä” : kielten ja viestinnän opettajien kertomuksia siirtymisestä verkkoympäristöön. Tampereen ammattikorkeakoulun julkaisuja, sarja B, raportteja 136, s. 76-82.

URL: <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-7266-64-9>

KANSAINVÄLISYYS- KOORDINAATTORI OPISKELIJAN OIVALLUTTAJANA JA OHJAAJANA

Riku-Matti Kinnunen

Korkeakouluopiskelijoita kannustetaan hankkimaan kansainvälistä kokemusta osana opintojaan ja sen avulla laajentamaan ja syventämään osaamistaan sekä hankkimaan uusia taitoja. Opintojen aikainen kansainvälinen kokemus valmistaa opiskelijaa monikulttuuriseen ja -kieliseen toimintaympäristöön, jonka hallitseminen on nykypäivän oleellisia työelämätaitoja. Opiskelijoilla on monia tapoja kansainvälistyä, joista merkittävimpiä ovat kansainvälinen opiskelija- ja harjoittelijavaihto, joiden järjestämisessä, suunnittelussa ja toteuttamisessa korkeakoulut auttavat opiskelijoitaan. Pitkälle viedyt ohjaus- ja hyväksilukukäytännöt takaavat, etteivät opinnot pitkity ulkomaanjakson takia ja että kaikki ulkomailla suoritettut opinnot tulevat täysimääräisesti osaksi opiskelijan tutkintoa.

TAMKissa opiskelijoille esitellään kansainvälistymismahdollisuudet heti opintojen alussa kv-infoissa ja ammatillisen kasvun opintojaksojen tietoiskuissa. TAMKin Opiskelijan käsikirjassa (n.d.) sanotaan kansainvälistymisestä seuraavasti:

Kokemus muiden maiden työkuultuureista ja -tavoista muodostaa tärkeän osan ammattiin oppimista. Nykypäivän monikulttuurisessa yhteiskunnassa on kyettävä kommunikoimaan ja liikkumaan maailmanlaajuisesti työmarkkinoilla. Tampereen ammattikorkeakoulun opiskelijoilla on erinomaiset mahdollisuudet suorittaa osia tutkin-

taan ulkomailla. Tarjolla on useita mahdollisuuksia, mm. opiskelija- tai harjoittelijavaihtoja, intensiivikursseja ja erilaisia kansainvälisiä hankkeita. (Opiskelijan käsikirja n.d.)

Suomalaisten korkeakoulujen kansainvälistymistä ohjaavat opetus- ja kulttuuriministeriön linjaukset ja ohjeet. Ministeriö laatii korkeakoulujen kansainvälistämisstrategian ja päivittää säännöllisesti sen toimintasuunnitelmaa ja toimenpidesuosituksia. Parhailaan voimassa oleva Korkeakoulutuksen ja tutkimuksen kansainvälisyyden edistämisen linjaukset 2017–25 määrittelee, että ”suomalaisen korkeakoulutuksen ja tutkimuksen kansainvälistämisen tavoitteena on laadun vahvistaminen ja globaalisti tunnustetun edelläkävijäaseman saavuttaminen vuoteen 2025 mennessä” (17 suositusta varmistamaan... 2020).

Koronaepidemia on vähentänyt ja osittain jopa pysäyttänyt korkeakoulujen kansainvälisen liikkuvuuden. Opiskelu- ja harjoitteluvaihdot peruttiin Tampereen korkeakouluyhteisön päätöksellä syyslukukaudelta 2020 kaksoistutkintovaihtoja lukuun ottamatta, ja kevätlukukaudella 2021 kansainvälinen liikkuvuus oli varsin liepeellistä. Kevätlukukaudella 2020 pääosa jo käynnistyneistä vaihdoista keskeytettiin ja opiskelijoita kehoitettiin palaamaan kotimaihinsa. Kaikki nämä hyvin poikkeukselliset toimenpiteet ovat vaikuttaneet kansainvälisissä ohjaus- ja neuvontatehtävissä työskentelevien työhön enemmän kuin koskaan olisi voitu ennakoida. Kv-henkilöstön ensisijaisena tehtävänä on ollut varmistaa oman korkeakoulunsa opiskelijoiden turvallisuus ja huolehtia, että poikkeusolosuhteissakin opintoja voidaan jatkaa mahdollisimman sujuvasti.

Vaihtoon lähtevien opiskelijoiden ohjaus on tärkeää myös etänä

Opiskeluvaihtoa valmistelevat opiskelijat osallistuvat vaihdon suunnitteluvaiheessa TAMKin yleiseen kv-tiedotustilaisuuteen ja lisäksi oman koulutusalan infoon. Nämä tilaisuudet eroavat sisällöllisesti toisistaan merkittävästi. Oman koulutusalan tiedotus- ja keskustelutilaisuuden järjestävällä kv-koordinaattorilla on erinomainen mahdollisuus motivoida, innostaa ja kannustaa opiskelijoitaan ulkomaanjaksolle. Toisinaan opiskelijat tulevat infoihin vain kuulolle ja ottamaan selvää, mistä kansainvälisessä vaihdossa on kysymys. Toiset ovat sen sijaan jo päättäneet lähteä kv-vaihtoon ja osallistuvat infoihin saadakseen täsmätietoa vaihtoon hausta, apurahoista, kohteen valinnasta ja opintojen suunnittelusta hyväksilukuineen.

Olen työskennellyt kansainvälisyyteen liittyvissä tehtävissä yli 28 vuotta ja pannut merkille, että henkilökohtaisen ohjauksen ja rohkaisun merkitys on monien opiskelijoiden kohdalla ratkaisevan tärkeää. Haluaisin puhua jopa opiskelijan oivalluttamisesta. Usein opiskelijaa mietityttävät käytännön järjestelyihin liittyvät asiat, jotka saattavat ratkaista ulkomaille lähdön: Miten käy asunnolleni ulkomaille lähtiesäni? Miten järjestän opintojen aikaisen työskentelyn tai harjoittelun, kun olen poissa Suomesta useita kuukausia? Miten opintojen jatkaminen onnistuu TAMKissa vaihdon jälkeen, kun lukukaudet rytmittyvät eri tavoin Suomessa ja muualla? Saanko hyväksiluettua joustavasti niitä opintoja, jotka ovat ohjelmassani TAMKissa ulkomaanjakson aikana? Voinko opiskella partnerikorkeakoulussa usealla kielellä vai yksinomaan englanniksi? Miten järjestyvät kielitaitotodistukset, rokotukset, viisumit Euroopan ulkopuolelle, asuminen kohteessa ja opintososiaaliset etuudet muuttuneessa elämäntilanteessa? Jos näihin mieltä askarruttaviin kysymyksiin ei saa selkeitä vastauksia riittävän nopeasti, ulkomaanjakso voi jäädä toteutumatta.

Kv-koordinaattorin saavutettavuus, ammattitaito, ennakointikyky, opiskelijan tarpeiden ymmärtäminen ja empaattinen suhtautuminen ovat avainasemassa, kun opiskelija tekee ratkaisevia päätöksiä kansainvälisestä opintopolustaan. Ohjaushenkilön ja opiskelijan välille on synnyttävä luottamus, johon opiskelija voi tärkeitä päätöksiä tehdesään rauhallisin mielin nojata. Paula Ranne kirjoittaa TAMK-blogissa tehtävästään ihmispalvelijana osuvasti: ”Kaiken toimintamme tulee perustua toisen ihmisen kohtaamiseen ja siitä syntyvään luottamukseen. Vain näistä elementeistä voi syntyä jotain merkityksellistä.”

Kun pandemia-aikana henkilökohtainen, kasvotusten toteutuva ohjaus ei ole ollut mahdollista, etäohjauksen toteutustavat ovat nousseet keskiöön. Ohjauskeskustelut on hoidettava sekä ryhmä- että henkilöohjaustilanteina. Ryhmätilanteissa hengennostatus ja innostaminen korostuvat. Teams-kokoontumisten tarkoitus on ollut tiedonjakamisen lisäksi koota kansainvälisyydestä kiinnostuneet opiskelijat yhteen ja keskustella, mitä kohteita TAMKilla on tarjota, millaisiin opintoihin kohteessa voi osallistua ja miten erikoisolosuhteet voivat vaikuttaa vaihdon toteutumiseen. Samassa yhteydessä on pohdittu kansainvälisen kokemuksen merkitystä osana opiskelijan osaamisportfoliota ja sen mukanaan tuomia etuja opiskelijan valmistumisen jälkeen. Ryhmäkeskustelun voima on yhdessä jaettu tieto ja jokaisen kuulluksi tuleminen hänen niin tahtoessaan. Innostuneet puheenvuorot ja kokemusten jakaminen luovat tunteen, että ulkomaille kannattaa lähteä ja käytännön haasteista selvittää yhteistuumin. Yhden opiskelijan esiinnostamat ajatukset on voitu jakaa välittömästi ryhmässä, eikä etäohjaus ole mielestäni merkittävästi vähentänyt tämän toteutumista. Etäkeskustelusta on ujomille opiskelijoille jopa etua, kun ajatuksia ja kysymyksiä on voinut esittää verkossa kasvotusten toteutuvan luokkatilanteen sijaan.

Saapuvien vaihto-opiskelijoiden verkko-ohjaus lisää opintoihin sitoutumista

TAMKiin opiskeluvaihtoon saapuvien ulkomaalaisten opiskelijoiden etäohjauksen koin haastavana. Tilanne oli minulle uusi ja ajattelutti etukäteen. Olimme sopineet Zoom-tapaamisen tekniikan koulutusalan vaihto-opiskelijoiden kanssa orientaatioviikon lopulle, ja etätapaamisessa käytiin läpi opintojen aloitukseen, suunnitteluun ja käytänteisiin liittyviä asioita sekä opeteltiin TAMKin sähköisten järjestelmien käyttöä. Tapaamisen aikana myös tutustuttiin ja pyrittiin ryhmäytymään, mikä ei ollut kaikkein luontevinta etäohjauksen keinoin. Kielitaito asetti omat haasteensa muutamalle vielä englantinsa kanssa empivälle opiskelijalle, toiset taas olivat noviiseja Zoomin käytössä eivätkä olleet muutenkaan ehkä tottuneet toimimaan etäopiskeluteknologian kanssa. Osa opiskelijoista oli jo asettunut Tampereelle, osa oli vielä kotimaissaan. Virtuaalinen ohjaustoimintaympäristömme oli siis hyvin monipolvinen, ja kaikki tämä yhdessä teki verkkotapaamisesta mielenkiintoisen ohjauksellisen tutkimusmatkan.

Kv-koordinaattorin luoma rento, kiireetön ja kuunteleva ilmapiiri ovat mielestäni tärkeimmät elementit etäohjauksen toteuttamisessa. Ohjaajan ammattitaito ja opiskeluympäristöjen syvälinen tuntemus ovat itsestäänselvyyksiä. Verkkotapaamisessa jokainen opiskelija sai totutella uuteen vertaisryhmäänsä ja ohjaajaansa, eikä kysymysten esittämistä tarvinnut arastella.

Tutkinto-opiskelijoille tutut TAMKin sähköiset järjestelmät ovat välttämättömiä myös vaihto-opiskelijoille opintojen suunnittelussa ja käynnistämisessä. Näitä ovat TAMKin sähköposti, Pakki, lukkarikone ja Tampereen korkeakouluyhteisön ristiinopiskeluportaali. Paikoin monimukaistenkin järjestelmien etäopiskelu ilman normaalisti toteutuvaa opiskelijatuutorien vieriohjausta koetteli ajoittain kaikkien osapuolten kärsivällisyyttä. Jotta vaihto-opinnot käynnistyvät jouhevasti, opiskelijan täytyy osata hakea tieto tarjolla olevista opintojak-

soista ja ilmoittautua niille, suunnitella lukujärjestyksensä, tarkistaa eri toteutusten opetusajat, olla mahdollisesti yhteydessä opintojaksojen vastuopettajiin ja tämän jälkeen laatia opiskelusuunnitelmansa, joka pitää kierrättää usealla taholla sähköisesti. Mikäli lukujärjestykseen sattuisi aikataulupäällekkäisyyksiä, opiskelusuunnitelmaa täytyy muuttaa, mikä vaatii neuvottelua vaihto-opiskelijan kotikorkeakoulun kanssa ja tarpeettomien ilmoittautumisten perumisista. Kaiken kaikkiaan sinänsä yksinkertaiset asiat vaativat erittäin paljon aikaa ja verkkosimulointia, jotta palaset saatiin sellaiseen asentoon opiskelijan työjärjestyksessä, että itse opintoihin pääsi käsiksi. Tutkinto-opiskelijalle tämä prosessi on tuttu, vaihto-opiskelijalle kaikki on uutta.

Vaihto-opiskelijoiden sitoutuminen opintoihin TAMKissa riippuu merkittävästi heidän saamastaan ohjauksesta. Opintojen alussa kysymyksiä, epäselvyyksiä, ratkottavia pulmia ja järjestelmien oppimisesta on valtavasti, ja avun täytyy olla saatavilla lähes reaaliaikaisesti ensimmäisten viikkojen ajan. Opiskelijan kuunteleminen ja pulmatilanteisiin eläytyminen on ratkaisevaa. Normaaliolosuhteissa henkilökohtaisissa tapaamisissa ongelmat ratkotaan nopeastikin, mutta etäohjauksessa aikaa on oltava huomattavasti enemmän. Fyysinen etäisyys vaatii ohjaajalta enemmän panostusta luottamuksellisen ilmapiirin luomiseen, joka on onnistuneen vaihto-opintojakson perusedellytyksiä. Kv-koordinaattorin ja vaihto-opiskelijan yhteistyö jatkuu läpi koko vaihto-opiskelujakson, kun opiskelusuunnitelmaa päivitetään. Näissä tilanteissa ryhmäohjaus on muuttunut yksilöohjaukseksi, joka toteutuu sähköpostitse tai verkkotapaamisissa. Paula Ranne siteeraa blogikirjoituksessaan Pekka Freeseä: ”Kohtaamisen taito on merkityksellistä senkin takia, että taidokkaasti rakennettu kohtaaminen ravitsee jaettua inhimillistä tarvetta tulla nähdyksi, arvostetuksi ja hyväksytyksi.” Tässä kiteytyy syvällisesti myös kv-ohjauksen ydin.

Lähteet

17 suositusta varmistamaan korkeakoulutuksen ja tutkimuksen kansainvälisyyden edistämisen. 2020. Opetusministeriö. Verkkojutinen. Julkaistu 11.2.2020. Luettu 27.1.2021.<https://minedu.fi/-/17-suositusta-varmistamaan-korkeakoulutuksen-ja-tutkimuksen-kansainvalisyyden-edistamisen>

Opiskelijan käsikirja. n.d. TAMK. Luettu 24.1.2021. <https://intra.tuni.fi/handbook?page=3196&search=kansainv%C3%A4lisuus>

Ranne, P. 2021. Ihmispalvelijana Brysselissä. TAMK-blogi. Luettu 25.1.2021.<https://blogs.tuni.fi/tamkblogi/hanketoiminta/ihmispalvelijana-brysselissa/>